

నమాజు విధానము

దివ్య ఖురాన్, పవిత్ర హదీసుల
పెలుగులో

కూర్పు

మదరసా తజ్జీదుల్ ఖురాన్ ఉపాధ్యాయుల బృందం

ప్రచురణ

إِنشَاء الْعِلْمِ
مَدْرَسَةُ حَلَالِ

ఇదారా అక్రఫుల్ ఉలూమ్ ట్రస్ట్, హైదరాబాద్

బిస్మిల్లాహిర్రహ్మానిర్హిమ్

నహ్మదుహూ వనుసల్లి ఆలా రసూలిహిల్ కరీమ్

ఇస్లాం లో నమాజుకు ఎంతో ప్రాముఖ్యత వుంది. దైవ ప్రవక్త (స) గారు ఇస్లాం ధర్మము యొక్క 5 మూల స్తంభాలలో ఒకటిగా నమాజును పేర్కొన్నారు¹. అలాగే మరో హదీసు లో అల్లాహ్ తాలాకు అన్నిటి కన్నా ఇష్టమైన కార్యము ఏదని దైవ ప్రవక్త (స) గారిని ప్రశ్నించగా “వేళకు నమాజు చేయడం” అని అన్నారు². అంతే కాదు మరో చోట నమాజును స్వర్గపు తాళము చెవిగా ప్రవక్త (స) గారు అభివర్ణించారు³. అలాగే ఒక విశ్వాసికీ మరియు అవిశ్వాసికీ మధ్య వ్యత్యాసము నమాజు అని అన్నారు⁴. అందు చేతనే హజ్రత్ ఉమర్ ర.జి గారు నమాజు చేయనివాడికి ఇస్లాంలో స్థానము లేదంటూ చావు పడక పైన కూడా నమాజు చేసారు⁵. ఇవేకాక మరెన్నో హదీసులలో నమాజు యొక్క ప్రాముఖ్యతను తెలియజేయటం జరిగింది. వాటన్నిటినీ ఈ చిరుపుస్తకంలో వ్రాయడం కష్టతరమేకాదు ఆసాధ్యము కూడాను. అల్లాహ్ తాలా మనందరికి సక్రమంగా నమాజులు ఆచరించే సద్బుద్ధిని ప్రసాదించుగాక.... ఆమీన్.

పాఠకులారా! నమాజు ఆచరించడం ఎంత ముఖ్యమో, దాన్ని ప్రవక్త (స) గారు చూపిన పద్ధతిలో ఆచరించడం కూడా అంతే ముఖ్యం. కాబట్టి ఈ చిరు పుస్తకంలో ప్రవక్త (స) గారు ఆచరించి చూపిన విధానాన్ని ఖురాన్ మరియు హదీసు వెలుగులో మీ ముందు వుంచడం జరుగుతోంది. కాని ముందుగా వజూ చేసే విధానాన్ని తెలుపడం జరుగుతోంది. ఎందుకంటే నమాజుకు ముందు వజూ చేయమని ఆజ్ఞాపిస్తూ అల్లాహ్ తాలా దివ్య ఖురాన్ లో ఈ విధంగా ఉపదేశించారు:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى

الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ

ఓ విశ్వాసులారా! మీరు నమాజు కొరకు లేచినప్పుడు మీ ముఖాలను, మీ చేతులను మోచేతుల వరకు కడుక్కోండి, (తడి చేతులతో) మీ తలపై మసాహ్ చేసుకోండి. మరియు మీ కాళ్ళను చీలమండలం వరకు కడుక్కోండి⁶.

అలాగే దైవ ప్రవక్త (స) గారు ఇలా అన్నారు:

لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا وُضُوءَ لَهُ

1. బుఖారీ: 1/11; 2. బుఖారీ: 1/112; 3. తిర్మిజీ: 1/10; 4. తిర్మిజీ: 4/309; 5. మువత్తా మాలిక్: 2/53; 6. అల్ మాయుదా: 6;

వజూ చేయనివాడి నమాజే లేదు⁷.

కాబట్టి ముందుగా వజూ విధానము తెలుసుకుందాం.

దైవే వైవేక్తి (స) గారే వజూ చేసే విధానం:

فأفرغ على يديه ثلاثا فغسلهما، ثم مضمض واستنثر ثم غسل وجهه ثلاثا،
ثم غسل يده اليمنى إلى المرفق ثلاثا، ثم اليسرى مثل ذلك، ثم مسح برأسه،
ثم غسل قدمه اليمنى ثلاثا، ثم اليسرى مثل ذلك ثم قال: رأيت رسول الله
صلى الله عليه وسلم توضأً نحواً من وضوئي هذا

హజ్రత్ హుమ్రాన్ రహ్మ గారి కథనం ప్రకారం హజ్రత్ ఉస్మాన్ ర.జి గారు తమ రెండు చేతుల మీద నీళ్ళు పోసి వాటిని కడిగారు. ఆ తరువాత నోట్లో నీళ్ళు పోసి పుక్కిలించారు, ఆ తరువాత ముక్కులో నీళ్ళు తీసుకొని శుభ్రపరిచారు. తరువాత తమ ముఖాన్ని మూడుసార్లు కడిగారు, ఆ తరువాత తమ కుడిచేయిని మూడుసార్లు అలాగే ఎడమ చేతిని మూడు సార్లు కడిగారు. ఆ తరువాత తలపై మసాహ్ చేసి కుడికాలును మూడుసార్లు తరువాత ఎడమ కాలును మూడు సార్లు కడిగి ఇలా అన్నారు: “నేను మీ ముందు వజూ చేసిన విధంగానే దైవ ప్రవక్త (స) గారు వజూ చేస్తుండగా నేను చూసాను”.⁸

ఇమామ్ బుఖారీ ర.హ్మ గారు ఇక్కడ హదీసును సంక్షేపించి వ్రాయడం వలన మరికొన్ని విషయాలు మన ముందుకు రాలేదు⁹. వాటిని ఇమామ్ బుఖారీ ర.హ్మ గారు వేరే చోట పెర్చొన్నారు. వాటిని కూడా చూద్దాం.

వజూ ఆరంభంలో చేతులు ఎక్కడి వేరేకీ కిడిగాలి?

فأفرغ على كفيه ثلاث مرار، فغسلهما

హజ్రత్ ఉస్మాన్ ర.జి గారు తమ అరచేతులపై నీళ్ళు పోసి వాటిని మూడుసార్లు కడిగారు¹⁰.

7. ఇబ్నే మాజహ్: 1/40; 8. బుఖారీ: 1923; 9. హదీసును సంగ్రహించి వ్రాయడం ఇమామ్ బుఖారీ ర.హ్మ గారి అలవాటు. ఒకే చోట పూర్తి హదీసును చాలా అరుదుగా వ్రాస్తారు. ప్రతీ చాప్టర్‌లోనూ అవసరమైనంత భాగాన్ని మాత్రమే వ్రాసి మిగతా భాగాన్ని దానికి సంబంధించిన చాప్టర్‌లో వ్రాస్తారు. దీన్ని ముహద్దీసీనీల (హదీసు పందితుల) పరిభాషలో ఇబ్నెసారుల్ హదీస్ అంటారు. 10. బుఖారీ: 1/43;

ఈ హదీసు ద్వారా ఆరంభంలో అఱచేయి మాత్రమే కడగాలని తెలిసింది.

ఎక్స్ప్రెస్ చేయాలి, నానాపాదమున కిడిగారి?

ثم مضمض واستنثر ثلاثا

హజ్రత్ ఉస్మాన్ ర.జి గారు మూడు సార్లు పుక్కిలించారు ఆరువార మూడు సార్లు నానాపాదమును శుభ్రముచేసారు¹¹.

ثم مسح رأسه بيديه، فأقبل بهما وأدبر، بدأ بمقدم رأسه حتى ذهب بهما إلى قفاه، ثم ردهما إلى المكان الذي بدأ منه

మసాహ్ అంటే తుడవడం, తడమడం, రుద్దడం . వజూలో మసాహ్ చేయడం అంటే తడి చేతులతో తలపై తడమటం. దైవ ప్రవక్త (స) గారు వజూ చేసే విధానాన్ని తెలుపమని ఓ వ్యక్తి హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నే జైద్ (ర.జి) గారిని కోరగా వారు అతనికి వజూ చేసి చూపుతూ తల పై మసాహ్ చేసి చూపించారు. వారు తమ రెండు చేతులతో తల ముందు భాగము నుండి మసాహ్ చేయడం ఆరంభించి మెడ వరకు చేతులు తీసుకెళ్ళి అక్కడి నుండి చేతులను మరులా వెనక్కి (ఎక్కడి నుంచైతే ఆరంభించారో అక్కడికే) తీసుకొచ్చారు¹².

చెవులు ముసాహ్ ఎలా చేయాలి?

ثم مسح برأسه وأذنيه باطنيهما بالسبأحتين وظاهرهما بإيهما

చెవులు కూడా తలలోని ఒక భాగమేనని దైవ ప్రవక్త (స) గారు తెలిపారు¹³. కాబట్టి తలపై మసాహ్ చేసేటప్పుడు చెవులపై కూడా మసాహ్ చేయాలి. ప్రవక్త (స) గారు వజూ చేసే విధానాన్ని తెలుపుతూ దైవ ప్రవక్త (స) గారు చెవుల లోపలి భాగాన్ని తమ చూపుడు వేళ్ళతో, బైట భాగాన్ని (అనగా చెవుల వెనుక భాగాన్ని) బొటను వేళ్ళతో మసాహ్ చేసేవారని హజ్రత్ ఇబ్నే అబ్బాస్ ర.జి తెలిపారు¹⁴.

తీలు, చెవులపై ఎక్స్ప్రెస్ చేయాలి ముసాహ్ చేయాలి?

فمسح برأسه وأذنيه فغسل بطونيهما وظهورهما مرة واحدة

హజ్రత్ ఉస్మాన్ ర.జి గారిని వజూ విధానమును గురించి ప్రశ్నించగా వారు

11. బుఖారీ: 1/48 12. బుఖారీ: 1/48; 13. ఇబ్నే మాజహ్: 1/152 14. నసాయీ: 1/74;

నీళ్ళు తెప్పించి వజూ చేసి చూపిస్తూ తమ తల మరియు చెవుల లోపలి భాగము, బైట భాగము పై ఒక్కసారే మసాహ్ చేసారని హజ్రత్ అబూ ములైకహ్ ర.అ గారు తెలిపారు¹⁵.

మొదటి మోసాహ్:

بدا بمقدم رأسه حتى ذهب بهما إلى قفاه

హజ్రత్ ఉస్మాన్ ర.జి గారు తమ తల ముందు భాగం నుండి మసాహ్ చేయడం ఆరంభించి తమ రెండు చేతులను మెడ వరుకు తీసుకెళ్ళారు¹⁶. (వజూ పూర్తి చేసిన తరువాత దైవ ప్రవక్త (స) గారు ఇదే విధంగా వజూ చేసేవారని చెప్పారు). మరొక హదీసులో వుంది:

من مسح قفاه مع رأسه وقي الغل يوم القيامة

తలతోపాటు మెడపై కూడా మసాహ్ చేసేవాడు ప్రళయదినాన సంకెళ్ళ నుండి రక్షింపబడతాడు¹⁷.

ఇవే కాకుండా మరెన్నో హదీసులలో మెడపై మసాహ్ చేసే ప్రస్తావన లభిస్తుంది¹⁸. వీటన్నిటి వెలుగులో మెడపై మసాహ్ చేయడం అఖిలపణీయం అని తెలుస్తోంది. కాని కొందరు ప్రముఖ హదీసు గ్రంథాలలో దీనికి సంబంధించిన హదీసులు (వారికి) కనబడకపోయేసరికి మెడపై మసాహ్ చేయడం బిద్ఆత్ అని అపోహపడ్డారు. కాని వారు తెలుసుకోవలసింది ఏమిటంటే ప్రముఖ హదీసు గ్రంథాలలోనూ అలాగే ఇతర గ్రంథాలలోనూ మెడపై మసాహ్ సంబంధించి ఎన్నో హదీసులు వున్నాయి. మేము వ్రాసిన మెదటి హదీసు కూడా ప్రముఖ హదీసు గ్రంథమైన సహీహ్ బుఖారీ లోనిదేనని గ్రహించగలరు. అలాగే మేము వ్రాసిన రెండవ హదీసు రెండవ శతాబ్దానికి చెందిన హజ్రత్ ఖాసిమ్ ఇబ్నే సల్లామ్ ర.అ¹⁹ గారు “కితాబుత్ తుహూర్” (వజూకు సంబంధించిన హదీసుల పుస్తకం) అనే పెరుతో వజూకు సంబంధించిన హదీసులన్నీ ఒక చోట జమచేసిన పుస్తకము లోనిది. ప్రముఖ అష్షా హదీస్ పండితులు అల్లామహ్ షౌకానీ ర.అ గారు “నైలుల్ అవ్తార్: 1/207” లో ఇదే హదీసును దీనికి సంబంధించిన ఇతర

15. అబూదావూద్: 1/26; 16. బుఖారీ: 1/48; 17. కితాబుత్ తుహూర్: 1/373; 18. ఉదా:- ముస్నదే అహ్మద్: 1/70; ముస్నదే అహ్మద్: 25/301; అబూదావూద్: 1/32; తహవీ: 1/30; తబ్రానీ: 19/180; బైహఖీ: 1/99..... 19. వీరి జననం 150వ హజ్రీ (ఇమామ్ బుఖారీ ర.అ కన్నా 40 సంవత్సరాల ముందు). వీరు సుఫియాన్ ఇబ్నే ఉబయ్, హమ్మద్ ఇబ్నే సలమహ్, హుషైమ్, అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నే ముబారక్ తదితర ప్రముఖ హదీసు పండితులు

పలు హదీసులతో పాటు వ్రాసి వాటి వెలుగులో మెడపై మసాహ్ చేయడం సరైనదా కాదా? అని చర్చిస్తూ ఇలా వ్రాసారు:

وبجميع هذا تعلم أن قول النووي مسح الرقبة بدعة، وأن حديثه موضوع
مجازفة

మెడపై మసాహ్ చేయడం బిద్ఆత్, దానికి సంబంధించిన హదీసు మౌజూ (కల్పితము) అన్న ఇమామ్ నవవీ ర.అ గారి వ్యాఖ్యానాలు ఊహాగానాలు మాత్రమే అని వీటన్నిటి ద్వారా రుజువు అవుతుంది.

హదీసు పరిసోధనలో ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రసిద్ధిచెందిన గొప్ప హదీసు వక్త “అల్లామహ్ అబ్దుల్ హై లఖ్నవీ” ర.హ గారు. వారి పరిసోధనలకు దేశ-విదేశ ధార్మిక పండితుల మధ్య ఎంతో విలువ వుంది²⁰. వారు కూడా ఈ అంశం పై చర్చిస్తూ ఇలా వ్రాసారు:

فهذه احاديث قولية و فعلية قد دلت على ان لمس الرقبة اصلا، فلا معنى
لنفه

ప్రవక్త (స) గారి ప్రవచనాలు, ఆచరణలతో కూడిన ఈ హదీసులు మెడపై మసాహ్ చేయడం నిరాధారమైన క్రియ కాదని, దానికి మూలము (దలీల్) వుందని తెలుపుతున్నాయి. అలాంటప్పుడు దీన్ని తిరస్కరించడంలో అర్థము లేదు.

ఏమైనప్పటికీ మెడపై మసాహ్ చేయడం అభిలషణీయం (ముస్తహబ్), దాన్ని తిరస్కరించడం అజ్ఞానం లేదా మొండితనం. దీనికి సంబంధించి మరిన్ని విషయాలు తెలుసుకోవాలనుకుంటే అల్లామహ్ అబ్దుల్ హై లఖ్నవీ ర.అ గారు ప్రత్యేకించి ఈ అంశంపై వ్రాసిన “తౌహ్ ఫతుత్ తలబహ్ ఫీ మస్ హిర్ రకబహ్” చూడగలరు. లేదా దీని సారాంశము వారి మరో పుస్తకము “సిఆయా ఫీ షర్ హి మా ఫీ షర్ హిల్ వికాయా: 1/177-179) లో చూడగలరు.

నుండి హదీసు పరిజ్ఞాన్నాని సంపాదించారు. ఇమామ్ షాఫయా ర.అ, ఇమామ్ అబూయూసుఫ్ ర.అ మరియు ఇమామ్ ముహమ్మద్ ర.అ గారి వద్ద ఫిఖా చదివారు. 18 సంవత్సరాలు “తర్ సూస్” నగరానికి కాజీగా నియమింపబడ్డారు. పలు అంశాలపై పుస్తకాలు వ్రాసారు. 224వ హిజ్రీలో మరణించారు. 20. ప్రముఖ అష్ఘే హదీస్ పండితులు షేఖ్ అల్ బానీ ర.అ గారు వారి పుస్తకాలలో పలు చోట -ప్రత్యేకించి “అసలు సిఫతిస్ సలాత్: 1/335”- లో అలాగే అబ్దుర్రహ్మాన్ ముబారక్ పూరీ గారు తౌహ్ ఫతుల్ అహ్ వజీ లో వార్షి, వారి పరిసోధనలని ప్రశంసిస్తూ వ్రాసిన మాటలు కూడా దీనికి సాక్ష్యాలు.

గమనిక: 1. మెడపై మసాహ్ కు సంబంధించి మేము వ్రాసిన మొదటి హదీసులో ప్రవక్త (స) గారు తలతోపాటుగా మెడపై కూడా మసాహ్ చేసారని వుంది. కాని కొన్ని హదీసులలో ముందు తలపై ఆ తరువాత చెవులపై ఆ తరువాత మెడపై మసాహ్ చేసినట్లు వుంది.²⁰ కాబట్టి రెండిటిలో దేన్నైనా అవలంబించవచ్చు. 2. రెండవ పద్ధతి అవలంబించినప్పుడు మెడపై దేనితో మసాహ్ చేయాలో హదీసులలో స్పష్టంగా రాలేదు. కాబట్టి దీనికి ఓ కచ్చితమైన విధానమంటూ లేదు. కాని పుకహ్ ర.హ్ తల, చెవుల పై మసాహ్ చేసిన తరువాత అణచేతుల వెనుక భాగంతో మెడపై మసాహ్ చేసుకుంటే మంచిదని అన్నారు. ఎందుకంటే మసాహ్ కు అర్థం “తడి చేతులతో అవయవాన్ని తడువడం” (అల్ ఫిక్హుల్ ఇస్లామీ వ అదిల్లతుహ్: 1/371). మరి తలపై అణచేతితో మసాహ్ చేయడం ద్వారా దాని తడి దాదాపుగా ఆరిపోతుంది. ఆ తరువాత మెడపై మసాహ్ చేయాలంటే మరులా చేతులను తడుపుకోవాలి లేదా అణచేతి వెనుక భాగమున వున్న తడితో మసాహ్ చేసుకోవాలి. ప్రవక్త (స) గారు వజూకు సాధ్యమైనంత వరకు తక్కువ నీళ్ళను ఉపయోగించమని ఆదేశించారు. (ఇబ్నె మాజహ్: 1/147....) కాబట్టి మరులా చేతులు తడుపుకునే కన్నా అణచేతుల వెనుక మిగిలి వున్న తడితో మసాహ్ చేసుకోవడం మిన్న.

ఇప్పటి వరకు వ్రాసిన విషయాలు కాకుండా వజూలో మరికొన్ని అభిలషణీయ కార్యాలను విద్వాంసులు ప్రామాణిక హదీసుల వెలుగులో పెర్కొన్నారు. వాటిని సంక్షిప్తంగా ఇక్కడ వ్రాయడం జరుగుతోంది.

1. సంకల్పం (బుఖారీ: 1/6)
2. ఆరంభములో బిస్మిల్లాహ్ పఠించడం (తిర్మిజీ: 1/37;)
3. మిస్వాక్ చేయడం (బుఖారీ: 9/85)
4. గెడ్డములో ఖిలాల్ చేయడం (తిర్మిజీ: 1/44)
5. వేళ్ళ మధ్యలో ఖిలాల్ చేయడం (తిర్మిజీ: 1/57)
6. చివరిలో అష్టదు అల్లాఇలాహ ఇల్లాహు వహ్దహూ లాషరీకలహూ వ అష్హదు అన్న ముహమ్మద్ అబ్దుహూ వరసూలుహ్, అల్లాహమ్మ-జ్జేఅల్నీ మినత్తవ్వబీన్ వజ్జేఅల్నీ మినల్ ముత్తహ్హరీన్ చదవడం. (తిర్మిజీ: 1/77)^{21, 22}

20. ఉదా: ముస్నదే బజ్జార్: 10/355; అల్ మోజముల్ కబీర్: 22/49; 21. అల్ బద్రుల్ మునీర్ ఫి తఖ్రీజిల్ అహ్దీసి వాకిఅతి ఫి షర్హిల్ కబీర్: 2/271-295 లో వజూలో ప్రతి అవయవాన్ని కడిగేటప్పుడు అలాగే వజూ పూర్తైన తరువాత చదవ వలసిన వివిధ దువాలకు సంబంధించి పలు హదీసులు వ్రాయబడివున్నాయి. వాటిని కూడా చదవడం ముస్తహబ్గా పండితులు పేర్కొన్నారు. 22. హజ్రత్ మౌలానా ముహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖవీ గారి ఆదేశము మేరకు పాఠకుల సౌలభ్యం కోసం వజూ గురించి కొన్ని విషయాలు వ్రాయడం జరిగింది. ఇక్కడ నుండి మదరసా తజ్వీదుల్ ఖురాన్ అధ్యాపకుల బృందం వ్రాసిన అసలు పుస్తకము మొదలౌతోంది.

సోమోజాసో ఆరేంజింగ్ చేటప్పోడి ఖబర్ల వైప్పోడి ఆల్గో సలబడాలి:

وحيث ما كنتم فولوا وجوهكم شطره

మీరు ఏ ప్రాంతములోనున్నా సరే మీ ముఖాలను దాని వైపు (అనగా మక్కా నగరములోనున్న కాబా వైపుకు) తిప్పండి.¹

ثم استقبل القبلة

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారి కథనానుసారం ప్రవక్త (స) గారు నమాజు కొరకు నిలబడేటప్పుడు ఖిబ్లావైపుకు తిరగమని ఆజ్ఞాపించారు.²

సోంకోల్పొయ్:

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ خَالِصِينَ لَهُ الدِّينَ

వారు అల్లాహ్ ను కేవలం వారి అనుగ్రహము పొందుటకు మాత్రమే ఆరాధించమని నమాజును స్థాపించమని ఆదేశించబడ్డారు.³

قال رسول الله ﷺ إنما الأعمال بالنيات

హజ్రత్ ఉమర్ (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనానుసారం “మానవుల ఆరాధనలు వారి సంకల్పాలమీదే ఆధారపడి వున్నాయని” ప్రవక్త (స) గారు తెలియపరచారు.⁴

సలబడి సోమోజా చేయాలి:

وقوموا لله قانتين

అల్లాహ్ ముందు సంపూర్ణ విధేయత చూపుతూ నిలబడండి.⁵

فسالت رسول الله ﷺ عن الصلوة فقال صل قائما

1. అల్ బఖ్ రా: 144; 2. బుఖారీ: 1/986; ముస్లిమ్: 1/170; 3. అల్ బయ్యినహ్: 5; 4. బుఖారీ: 1/1; 5. అల్ బఖ్ రా: 238;

హజ్రత్ ఇమాన్ బిన్ హుసేన్ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం వారు నమాజు విధానము గురించి ప్రవక్త (స) గారిని దర్శాపు చేయగా ప్రవక్త (స) గారు నిలబడి నమాజు చేయాలని ఆదేశించారు.⁶

క్రీమోగ్గా షేంక్తులలో స్థలబాదాలి:

كان رسول الله ﷺ يمسح مناكبنا في الصلوة ويقول استووا
لا تختلفوا فتختلف قلوبكم

హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నే మసూద్ (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు వారి భుజాలపై చేతులు పెట్టి సరిగ్గా నిలబడండి, ముందుకి వెనక్కి జరగకండి. లేకపోతే మీ మనస్సుల్లో భేదాలు ఏర్పడతాయి అని అనేవారు.⁷

తేక్బీర్ తేహ్రీమా అస్మా అల్లాహ్ అక్బర్ అక్బర్ అస్మా సేమాజ్ ఆరెంఖాచాలి:

وربك فكبّر

మరియు నీ ప్రభువు యొక్క గొప్పతనాన్ని కొనియాడు.⁸

وذكر اسم ربه صلى

తమ పోషకుడి నామాన్ని స్మరించి నమాజు చేశాడు.⁹

وتحرىهما التكبير

హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు “నమాజు యొక్క తేహ్రీమా (ఆరంభము) తక్బీర్ ” అని అన్నారు.¹⁰

అల్లాహ్ అక్బర్ అస్మా తేక్బీర్ చేష్టేటప్పుడు రెండు చేతులు చేవుల వరకు ఎత్తాలి:

عن وائل بن حجر قال رايت النبي ﷺ حين افتتح الصلوة رفع يديه
حتى تكاد ابهاماه تحاذي شهما اذنية

6. బుఖారీ: 1/150; 7. ముస్లిమ్: 1/181; 8. అల్ ముద్ధస్సిర్: 3; 9. అల్ ఆలా: 15;
10. అబూదావూద్: 1/91; తిర్మిజీ: 1/6;

హజ్రత్ వాయిల్ బిన్ హుజర్ (ర.జి) గారు ఇలా అన్నారు: నేను ప్రవక్త (స) గారు నమాజు ఆరంభిస్తుండగా చూసాను. వారు తమ రెండు చేతులను వాటి బొటన వ్రేళ్ళు చెవి కమ్మలకు (lobe) చేరుకునేంత పైకి ఎత్తారు.¹¹

ఇలా రెండో చేతులను సమాజు ఆరంభములో మోత్రమే ఎత్తాలి:

قد افلح المؤمنون الذين هم في صلاتهم خاشعون

నమాజులో వినమ్రతను పాటించే విశ్వాసులు తప్పుక సాఫల్యం పొందుతారు.¹²

عن الحسن البصري

خاشِعُونَ الَّذِينَ لَا يَرْفَعُونَ أَيْدِيَهُمْ فِي الصَّلَاةِ إِلَّا فِي التَّكْبِيرَةِ الْأُولَى

హజ్రత్ హసన్ బస్రీ (ర.హ్) గారి కథనం ప్రకారం “నమాజులో వినమ్రతను పాటించువారంటే” నమాజు ఆరంభములో మాత్రమే చేతులు ఎత్తేవారు.¹³

أَلَا أَصْلِي بِكُمْ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟
فَصَلِّ، فَلَمْ يَرْفَعْ يَدَيْهِ إِلَّا فِي أَوَّلِ مَرَّةٍ

హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నీ మసూద్ (ర.జి) గారు ఓ సారి తమ శిష్యులతో “మీకు ప్రవక్త (స) గారు నమాజు చేసే విధానాన్ని చూపించనా?” అని వారి ముందు నమాజు చేసి చూపించారు. అందులో వారు నమాజు ఆరంభములో మాత్రమే తమ చేతులను పైకి ఎత్తారు.¹⁴

కుడిచేతిని ఎడమచేతి యొక్క మణికట్టుపై వ్రాచాలి:

ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى ظَهْرِ كَفِّهِ الْيُسْرَى وَالرَّسْغَ وَالسَّاعِدِ

హజ్రత్ వాయిల్ బిన్ హుజర్ (ర.జి) గారు ఇలా అన్నారు: “నాకు ప్రవక్త (స)

11. నసయీ: 1/102; అబూదావూద్: 1/108; 12. అల్ ముమినూన్: 1,2; 13. తఫ్సీరే సమర్కందీ: 2/408; 14. తిర్మిజీ: 1/59; అబూదావూద్: 1/109; నసయీ: 1/177;

వారు నమాజు చేసే విధానాన్ని గమనించాలని ఓసారి నేను వారి వైపు చూశాను; వారు తమ కుడిచేతి యొక్క అటచేయిని తమ ఎడమ చేతి యొక్క అటచేయి, మణికట్టు మరియు మోచేతిపై పెట్టారు.¹⁵

రెండో చేతులను నాభి క్రింద వ్రేలచూపి:

قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَ يَمِينَهُ عَلَى شِمَالِهِ
فِي الصَّلَاةِ تَحْتَ السُّرَّةِ

ప్రవక్త (స) గారు తమ కుడి చేతిని ఎడమ చేతిపై వుంచి రెండింటిని నాభి క్రింద పెట్టి నమాజు చేస్తుండగా నేను చూసాను అని హజ్రత్ వాయిల్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.¹⁶

عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مِنْ سُنَّةِ الصَّلَاةِ وَضْعُ الْأَيْدِي عَلَى الْأَيْدِي
تَحْتَ السُّرَرِ

నమాజు యొక్క సున్నతులలో నుండి ఒక సున్నత్ “చేతులను ఒకదాని పై మరొకటి పెట్టి నాభి క్రింద వుంచడం” అని హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారు అన్నారు.¹⁷

సోదా చేడివారల:

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا افْتَتَحَ
الصَّلَاةَ قَالَ: سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ تَبَارَكَ اسْمُكَ
وَتَعَالَى جَدُّكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

ప్రవక్త (స) గారు నమాజును ఆరంభించగానే “సుబ్హానకల్లాహమ్మ వబిహందిక వతబారకస్మక్ వతఆలా జద్దుక వలా ఇలాహా గైరుక” పఠించేవారని హజ్రత్ అబూ సయీద్ (ర.జి) గారు అన్నారు.¹⁸

15. నసయీ: 1/102; అబూదావూద్: 1/110; 16. ముసన్నఫ్ ఇబ్నీ అబీ షైబహ్: 3/321, 322; 17. ముసన్నఫ్ ఇబ్నీ అబీ షైబహ్: 3/324; 18. నసాయీ: 1/104;

సన్నాతానా అఱ్ఱాజుబల్లూషా మొలయ్ బస్సెల్లూషానా పొలంచాల:

كَانَ عَمْرٌ وَعَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَا يَجْهَرَانِ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ وَلَا بِالتَّعَوُّذِ وَلَا بِالتَّأْمِينِ

హజ్రత్ అబూ వాయిల్ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం హజ్రత్ ఉమర్ (ర.జి) మరియు హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారు తఅవ్వుజ్ (అనగా అఱ్ఱాజుబిల్లాహి మినష్ పైతానిరజీమ్), తస్మియహ్ (అనగా బిస్మిల్లా హిరహ్మనిరహీమ్) మరియు ఆమీన్ ను బిగ్గరగా చెప్పేవారు కాదు.¹⁹

సొమోజు చొబిఖంచే ఆమోషా ఆలార్ మొసఫేలిదే (అస్సెగ్గా వొంటల్లిగ్గా సొమోజు చొస్సెస్సెవరడే) సొమార్-ష-ఫోరెషెరేతేషే వోటం మొరే సొమారానా చొడేవాల:

لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَصَاعِدًا

హజ్రత్ ఉబాదా బిన్ సామిత్ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు ఇలా అన్నారు: “సూరే ఫాతిహా ఆపై ఖురానులోని మరికొంత భాగాన్ని పఠించనిదే నమాజు కాదు”. ఈ హదీసు యొక్క ఉల్లేఖన కర్తలలో ఒకరైన హజ్రత్ సుఫియాన్ (ర.హ్మ) గారు ఈ ఆజ్ఞ ఒంటరిగా నమాజు చేసేవారికి ఇవ్వబడిందని అన్నారు.²⁰

ఆమోషా ఖురానా పొలంచే సొమాయొలలో ఆమోషా వొసొచీ సొమోజు చొస్సెస్సెవరయే వోషే పొలంచొకొండ సొశ్శొబ్బొగ్గా వొండాల:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

ఖురాను పారాయణం జరిగేటప్పుడు దాన్ని శ్రద్ధగా వినండి మరియు నిశ్శబ్దంగా వుండండి. అలా చేస్తే మీరు కరుణింపబడతారు.²¹

قَرَأَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
فِي الصَّلَاةِ فَتَنَزَلَتْ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ إِخْلُ

19. తహవీ: 1/150; 20. ముస్లిమ్: 1/169; అబూదావూద్: 1/119; 21. అల్ ఆరాఫ్: 204

హజ్రత్ ముజాహిద్ (ర.హృ) గారి కథనం ప్రకారం ఓ అన్నారీ సహాబీ (ర.జి) గారు నమాజులో ప్రవక్త (స) వారి వెనుక నిలబడి వారితోపాటు ఖురాను పఠించారు. అప్పుడు (ఇమామ్ ఖురాను పారాయణం చేస్తుండగా వెనుక వున్న ముఖ్ఖదీలు నిశ్శబ్దంగా వుండి ఇమామ్ యొక్క పారాయణం శ్రద్ధగా వినాలని ఆజ్ఞాపిస్తూ) ఈ వచనము అవతరించినదంటూ ప్రముఖ తఫ్సీర్ “రూహుల్ మఆనీ” లో తెలిపారు.²²

إِنَّمَا جَعَلَ الْإِمَامَ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَرَأَ فَأَنْصِتُوا

وَإِذَا قَالِ غَيْرَ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ فَقُولُوا آمِينَ

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు ఇలా అన్నారు “ముఖ్ఖదీలు ఇమామ్ ను అనుసరించాలనే అతడిని నియమించడం జరిగింది. అతడు అల్లాహు అక్బర్ అన్నప్పుడు మీరూ అల్లాహు అక్బర్ అని అనండి, అతడు ఖురాను పఠించేటప్పుడు మీరు నిశ్శబ్దంగా వుండండి, అతడు గైరిల్ మగ్జూబి అలైహిమ్ వలజ్జల్లీన్ అన్నప్పుడు మీరు ఆమీన్ అనండి”.²³

సైద్ది సేమోజులలీసేమో ముఖ్ఖదీలు సుల్తేజ్జుగ్గా వ్రాడాలి:

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ، أَنَّ رَجُلًا قَرَأَ خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الظُّهْرِ أَوْ الْعَصْرِ، قَالَ: قَالَ: فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَتَهَاةً فَأَبَى، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: أَتَنْهَانِي أَنْ أَقْرَأَ خَلْفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَتَذَكَّرْنَا ذَلِكَ حَتَّى سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَنْ صَلَّى خَلْفَ إِمَامٍ، فَإِنْ قَرَأَ الْإِمَامُ لَهُ قِرَاءَةً

హజ్రత్ జాబిర్ బిన్ అబ్దుల్లాహ్ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ఓ వ్యక్తి జోహర్ లేదా అసర్ నమాజులో ప్రవక్త (స) గారి వెనుక ఖురాను పఠించసాగాడు. మరో వ్యక్తి సైగచేస్తూ అతణ్ని ఆపేందుకు ప్రయత్నించాడు. కాని అతడు ఆపకుండా

22. రూహుల్ మఆనీ: 6/218; 23. ఇబ్నీ మాజహ్: 1/61, నసాయి: 1/107;

చదువుతూనే వున్నాడు. నమాజు ముగించిన తరువాత మొదటి వ్యక్తి రెండవ వ్యక్తితో “ప్రవక్త (స) గారి వెనుక ఖురాను పఠిస్తుంటే నన్ను ఆపుతావేంటి అని అడిగాడు. వీరిద్దరు ఇలా సంభాషిస్తుండగా ప్రవక్త (స) గారు విని: “ఇమామ్ చేసే ఖరాత్ ముఖ్బదీలకు కూడా వర్తిస్తుందని అన్నారు”.²⁴

సూరత్-ఎ-ఫాతిహా షే షిర్కాత్ లిల్లాల్లాహ్ సలీమ్ అలైహి:

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَرَأَ: غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا
الضَّالِّينَ، فَقَالَ: آمِينَ وَخَفَضَ بِهَا صَوْتَهُ

హజ్రత్ వాయిల్ బిన్ హజర్ (ర.జి) గారి కథనానుసారం ప్రవక్త (స) గారు గైరిల్ మగ్జూబి అలైహిమ్ వలజ్జల్లీన్ పఠించిన వెంటనే ఆమీన్ అని నెమ్మదిగా అన్నారు.²⁵

సూరత్-ఎ-ఫాతిహా షే షిర్కాత్ లిల్లాల్లాహ్ సలీమ్ అలైహి:
ఆరెంభించేకీ మొర్రు సలీమ్ అలైహి జిల్లాల్లాహ్ చీదేశాల:

عَنْ أَنَسٍ "أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُسِرُّ بِبِسْمِ
اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَأَبُو بَكْرٍ، وَغَمَزَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

హజ్రత్ అనస్ (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనానుసారం ప్రవక్త (స), హజ్రత్ అబూబకర్ (ర.జి) మరియు హజ్రత్ ఉమర్ (ర.జి) గారు నమాజులో బిస్మిల్లాహ్ నెమ్మదిగా చదివేవారు.²⁶

أَنَّهُ كَانَ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، فَإِذَا
فَرَّغَ مِنَ الْحَمْدِ قَرَأَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

హజ్రత్ ఇబ్నె ఉమర్ (ర.జి) గారు నమాజును ఆరంభించిన తరువాత బిస్మిల్లాహ్ చదివేవారు అలాగే సూరే ఫాతిహా ముగించిన తరువాత బిస్మిల్లాహ్ చదివేవారు.²⁷

24. కితాబుల్ ఆసార్: 23; 25. తిర్మిజీ: 1/58; మున్నదే అహ్మద్: 14/386; 26. సహీ ఇబ్నె ఖుజైమహ్: 1/277; 27. ముసన్నఫ్ ఇబ్నె అబీ హైబహ్: 3/373;

జుమ్హ సుమరాజులలో జగ్గరగా, సుల్తీ సుమరాజులలో సెమ్మెబ్బగ ఖురాన్ పేలింఱాల:

فِي كُلِّ صَلَاةٍ يَقْرَأُ، فَمَا أَسْمَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
أَسْمَعْنَاكُمْ، وَمَا أَخْفَى عَنَّا أَخْفَيْنَا عَنْكُمْ

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారు ఇలా అన్నారు: ప్రతీ నమాజులోనూ ఖురాన్ పారాయణం చేయాలి. ఏ నమాజుల్లో నైతే ప్రవక్త (స) గారు మాకు ఖురాన్ వినిపించేవారో (అంటే బిగ్గరగా పఠించేవారో) మేము కూడా మీకు ఆ నమాజులలో ఖురాను వినిపించాము. ఏ నమాజులలోనైతే మాకు ఖురాన్ వినిపించేలా (అనగా బిగ్గరగా) పఠించలేదో ఆ నమాజులలో మేము కూడా మీకు వినిపించలేదు.²⁸

సుమరాజులలో శైతీ యెక్కువై సు సెమ్మెబ్బగ శైశరంతెయ్గా చేయాలి:

إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقرَأْ مَا تيسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ،
ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَأْسَكَ، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْدِلَ قَائِلًا، ثُمَّ
اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا،
وَأَفْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు నమాజు నేర్పుతూ ఇలా అన్నారు: “నమాజు కొరకు నిలబడినప్పుడు అల్లాహు అక్బర్ అను, ఆ తరువాత నీకు సాధ్యమైనంత ఖురాన్ పఠించు, ఆ తువాత ప్రశాంతంగా రుకూ చేయ్, ఆ తరువాత రుకూ నుండి ప్రశాంతంగా లేచి నిలబడు, ఆ తరువాత ఎటువంటి తొందరపాటు లేకుండా ప్రశాంతంగా సజ్దా చేయ్, ఆ తరువాత సజ్దా నుండి లేచి ప్రశాంతంగా కూర్చో, ఆ తరువాత ప్రశాంతంగా మరో సజ్దా చేయ్ ఇలాగే నీ మిగిలిన నమాజు మొత్తము ప్రశాంతముగా పూర్తి చేయ్.”²⁹

28. బుఖారీ: 1/106, ముస్లిమ్: 1/170; 29. బుఖారీ: 1/109, ముస్లిమ్: 1/170;

రొకూర చేయిడి:

وَارْكَعُوا مَعَ الرَّائِعِينَ

రుకూ చేసేవారితో పాటు నువ్వు కూడా రుకూ చేయ్.³⁰

ثُمَّ اقْرَأْ مَا تيسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ

ప్రవక్త (స) గారు నమాజు నేర్పుతూ సాధ్యమైనంత ఖురాన్ పఠించిన తరువాత రుకూ చేయమని ఆజ్ఞాపించారు.³¹

రొకూర చేసేటప్పుడు తక్బీర్ చెప్పేటప్పుడు:

إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు నమాజు కొరకు నిలబడినప్పుడు తక్బీర్ (అల్లాహు అక్బర్) అనేవారు, మళ్ళీ రుకూ చేసేటప్పుడు తక్బీర్ చెప్పేవారు.³²

రొకూర చేసే ఔధానా:

رَكَعٌ، فَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ كَأَنَّهُ قَابِضٌ عَلَيْهَا، وَوَتَرَ يَدَيْهِ،
فَتَحَّاهُمَا عَنْ جَنْبَيْهِ

హజ్రత్ అబూహుమైద్ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు రుకూ చేసేటప్పుడు తమ రెండు చేతులను మోకాళ్ళపై పెట్టేవారు. వారు తమ చేతులతో మోకాళ్ళను గెట్టిగా పట్టుకున్నట్లుగా అనిపించేది. మరియు తమ చేతులను నిటారుగా శరీరానికి దూరంగా వుంచేవారు.³³

فَرَجَّ بَيْنَ أَصَابِعِكَ ثُمَّ أَمَكَتْ حَتَّى يَأْخُذَ كُلُّ عِضْوٍ مَأْخُذَهُ

హజ్రత్ ఉమర్ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు ఇలా అన్నారు:

30. అల్ బఖ్ఝ: 43; 31. బుఖారీ: 1/109; 32. బుఖారీ: 1/109, ముస్లిమ్: 1/169; 33. తిర్మిజీ: 1/60;

“నువ్వు రుకూ చేసేటప్పుడు నీ చేతి వేళ్ళను వెడల్పుగా (ఒకదానికి ఒకటి దూరంగా) వుంచు, నీ శరీర అవయవాలు పూర్తిగా తమ తమ చోట సర్దుకునేంత వరకు రుకూలోనే వుండు.³⁴

రొకూలలోని తొనీజీవో:

إِذَا رَكَعَ أَحَدُكُمْ، فَقَالَ فِي رُكُوعِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ ثَلَاثَ
مَرَّاتٍ، فَقَدْ تَمَّ رُكُوعُهُ، وَذَلِكَ أَذْنَاهُ

హజ్రత్ ఇబ్నే మసూద్ (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనం ప్రకారం ఎవరైనా రుకూలోకి వెళ్ళి కనీసం మూడు సార్లు “సుబ్హాన రబ్బియల్ అజీమ్” అంటే అతడి రుకూ పూర్తైతుందిని ప్రవక్త (స) గారు సెలవిచ్చారు.³⁵

ఇషాదామ్ సోఖిఅల్లాహ్ మిలొహ్ సోఖిదోహ్ అస్సొల్లాహ్ మొక్తబీలు రొబ్బూనా లొకోల్ షోరద్ అనాలి:

إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: سَمِعَ اللَّهُ لَنْ حَمْدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ
الْحَمْدُ

హజ్రత్ ఉమర్ (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు ఇలా ఆదేశించారు “ఇమామ్ సమిఅల్లాహు లిమ్ హమిదహ్” అన్నప్పుడు మీరు “అల్లాహమ్మ రబ్బూనా లకల్ హంద్” అని అనండి.³⁶

మొసోఫిలద్ (అస్సొగ్గా షొటల్గ్గా సోమోజ్ జొస్సొస్సొహరొ) సోఖిఅల్లాహ్ మిలొహ్ సోఖిదోహ్ మొలయొ రొబ్బూనా లొకోల్ షోరద్ రొండ్ అనాలి.

ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لَنْ حَمْدَهُ، حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنَ الرَّكَعَةِ، ثُمَّ
يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు రుకూ

34. సహీహ్ ఇబ్నే హిబ్బాన్: 568; 35. తిర్మిజీ: 1/60; 36. బుఖారీ: 1/109, ముస్లిమ్: 1/176;

నుండి లేచేటప్పుడు “సమిఅల్లాహులిమన్ హమిదహ్” అని, రుకూ నుండి లేచి నిలబడి “రబ్బనా లకల్ హంద్” అని అనేవారు.³⁷

రొకూ సొండ్ లేజి సలబాడే షధాసెం:

فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ اسْتَوَى حَتَّى يَعُودَ كُلُّ فَقَارٍ مَكَانَهُ

ప్రవక్త (స) గారు రుకూ నుండి లేచి తమ శరీరము లోని కీళ్ళన్నీ తమ తమ స్థానాలకు తిరిగి చేరుకునేంత వరకు (అంటే ప్రశాంతంగా) నిలబడేవారని హజ్రత్ అబూ హుమైద్ సాయిద్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.³⁸

రొకూ లోకే వేళ్ళే మొండు, రొకూ సొండ్ లేచే మొండు చేతులు ఎత్తేకూడదు:

مَا لِي أَرَاكُمْ رَافِعِي أَيْدِيكُمْ كَأَنَّهُمَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شُمُسٍ؟
اسْكُنُوا فِي الصَّلَاةِ

హజ్రత్ జాబిర్ బిన్ సమురహ్ (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనం ప్రకారం: ఓ సారి ప్రవక్త (స) గారు మా వద్దకు వచ్చి “పంతము పట్టిన గుర్రాలు తోక ఆడించినట్టు నమాజులో ఎందుకు చేతులు ఎత్తుతున్నారు? నమాజులో ప్రశాంతంగా వుండండి అని అన్నారు.³⁹

أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: فَقَامَ
فَرَفَعَ يَدَيْهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ ثُمَّ لَمْ يُعِدْ

హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నే మసూద్ (ర.జి) గారు ఓ సారి మీకు ప్రవక్త (స) గారి నమాజు విధానము చూపించనా? అంటూ నిలబడి తమ శిష్యుల ముందు నమాజు చేసారు. అందులో వారు ఆరంభములోనే తమ చేతులను పైకి ఎత్తారు, ఆ తరువాత వారు నమాజు చివరి వరకు ఎక్కడా చేతులు ఎత్తలేదు.⁴⁰

37. బుఖారీ: 1/109; 38. బుఖారీ: 1/110; 39. ముస్లిమ్: 1/181; అబూదావూద్: 1/143; నసాయీ: 1/133; 40. నసాయీ: 1/117

సెజ్దా చేయడం:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا

ఓ విశ్వాసుల్లారా! మీరు రుకూ మరియు సజ్దా చేయండి.⁴¹

ثُمَّ ارْزُقْ حَتَّى تَعْدِلَ قَائِلًا، ثُمَّ اسْجُدْ

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు నమాజు నేర్పుతూ రుకూ నుండి లేచి నిటారుగా నిలబడ్డాక సజ్దా చేయమని ఆదేశించారు.⁴²

సెజ్దా చేసేటప్పుడు తక్బీర్ (అల్లాహు అక్బర్) చెప్పాలి:

ثُمَّ يَكْبِرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا

హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు సజ్దా చేసేటప్పుడు తక్బీర్ (అనగా అల్లాహు అక్బర్) అనేవారు.⁴³

సెజ్దా లోకి వెళ్ళే విధానం:

إِذَا سَجَدَ وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ قَبْلَ يَدَيْهِ، وَإِذَا نَهَضَ رَفَعَ يَدَيْهِ قَبْلَ

رُكْبَتَيْهِ

ప్రవక్త (స) గారు సజ్దా చేసేటప్పుడు తమ చేతులకంటే ముందు తమ మోకాళ్ళను నేలపై పెట్టడం అలాగే సజ్దా నుండి లేచేటప్పుడు మోకాళ్ళ కంటే ముందు తమ చేతులను పైకి లేపడం నేను చూశానని హజ్రత్ వాయిల్ బిన్ హుజర్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁴⁴

సెజ్దాలోకి వెళ్ళేటప్పుడు అలాగే సెజ్దా నుండి లేచేటప్పుడు రోఫేయియైన్ చేయాలి:

وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ وَبَعْدَ مَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ لَا يَرْفَعُهَا

41. అల్ హజ్: 77; 42. బుఖారీ: 1/109; 43. ముస్లిమ్: 1/169; 44. అబూదావూద్: 1/122

హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్న్ ఉమర్ (ర.జి) గారు ఇలా అన్నారు: నేను ప్రవక్త (స) గారిని చూశాను వారు నమాజు ఆరంభించేటప్పుడు తమ రెండు చేతులు పైకి ఎత్తేవారు. (కాని) రుకూ చేయాలని అనుకున్నప్పుడు అలాగే రుకూ నుండి లేచి నిలబడినప్పుడు చేతులు ఎత్తేవారు కాదు.⁴⁵

సెజ్దలలో కాళ్ళ వ్రేళ్ళు ఖచ్చిత వైపు వుండాలి:

وَاسْتَقْبِلْ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ الْقِبْلَةَ

ప్రవక్త (స) గారు సజ్దలో తమ కాళ్ళ వ్రేళ్ళను ఖచ్చిత వైపుకు వుంచారని హజ్రత్ అబూహుమైద్ సాయీద్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁴⁶

సెజ్దలలో ముఖాన్ని రెండో చేతుల మధ్యలో వుంచాలి:

فَكَانَ إِذَا سَجَدَ وَضَعَ وَجْهَهُ بَيْنَ كَفَّيْهِ

ప్రవక్త (స) గారు సజ్దలో తమ ముఖాన్ని చేతుల మధ్యలో వుంచేవారని హజ్రత్ వాయిల్ బిన్ హుజర్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁴⁷

సెజ్దలలో కిసీసేం మొండి సూర్య సూర్యోదయ రేఖలలో ఆలూ ఆసూయ:

وَإِذَا سَجَدَ، فَقَالَ فِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَدْ تَمَّ سُجُودُهُ، وَذَلِكَ أَذْنَاهُ

సజ్దలో కనీసం మూడు సార్లు “సుబ్హాన రబ్బియల్ ఆలా” అంటే అతడి సజ్ద పూర్తైతుందని ప్రవక్త (స) గారు తెలిపినట్లు హజ్రత్ అబూహురైరా (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁴⁸

రెండో సెజ్దల మొదటి కొరచ్చేయాలి:

ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمِئَنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ اَرْفَعْ حَتَّى تَطْمِئَنَّ جَالِسًا

45. సహీ అబీ అవానహ్: 1/334; 46. బుఖారీ: 1/114; 47. తహవీ: 1/182; 48. తిర్మిజీ: 1/60; ఇబ్న్ మాజహ్: 1/63;

హజ్రత్ అబూ హురైరా (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు ఓ వ్యక్తికి నమాజు విధానాన్ని నేర్పుతూ “ప్రశాంతంగా సజ్దా చెయ్యే ఆతరువాత సజ్దా నుండి లేచి ప్రశాంతంగా కూర్చోమని ఆదేశించారు⁴⁹.

మొదటి రికాఅా మొలియి మొరడీషి రికాఅాలి రెండో సజ్దాల చీసానీ తేయివాలి కూర్చోకొండేమి:

رَمَقْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فِي الصَّلَاةِ فَرَأَيْتُهُ يَنْهَضُ وَلَا يَجْلِسُ قَالَ:
يَنْهَضُ عَلَى ضُورٍ قَدْ مَيَّ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى وَالثَّالِثَةِ

హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ బిన్ యజీద్ (ర.హు) గారు ఇలా తెలిపారు: “నేను హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నీ మసూద్ (ర.జి) గారిని నమాజు చేస్తుండగా గమనించాను వారు వెంటనే నిలబడిపోయేవారు, కూర్చునేవారు కాదు. వారు మొదటి మరియు మూడవ రకాతులో కూర్చోకుండా తమ కాలి వ్రేళ్ళపై లేచి నిలబడిపోయేవారు⁵⁰.

రెండో రికాఅా మొదటి రికాఅా కీసానీ చీసానీ వైరడాల:

يَطْوِلُ فِي الْأُولَى، وَيَقْصُرُ فِي الثَّانِيَةِ

హజ్రత్ అబూ కతాదా (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనానుసారం ప్రవక్త (స) గారు జోహర్ నమాజు లోని మొదటి రెండు రకాతులలో ఖురాన్ పఠించేవారు. మొదటి రకాతులో ఖురాన్ పారాయణం కొంచెం ఎక్కువగా చేసేవారు. రెండవ రకాతులో మొదటి రకాతు కన్నా కొంచెం తక్కువ పఠించేవారు⁵¹.

స్త్రీ రెండో రికాఅాల మొదటి కూర్చోని ఆల్తేషాయీక్కి చేడివాలి:

وَكَانَ يَقُولُ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ التَّحِيَّةَ

హజ్రత్ ఆయిషా (ర.జి) గారి కథనం ప్రకారం ప్రవక్త (స) గారు ప్రతీ రెండు రకాతుల మధ్యలో అత్తహియ్యాత్ చదివేవారు.⁵²

49. బుఖారీ: 1/109; 50. ముసన్నఫ్ అబ్దుర్జజ్జాద్: 2/117; 51. బుఖారీ: 1/105; 52. ముస్లిమ్: 1/194; ముసన్నఫ్ ఇబ్నీ అబీషైబా: 3/47.

కాయదారిలో కూర్చునే విధానం:

وَكَانَ يَفْرُشُ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَيُنْصِبُ رِجْلَهُ الْيُمْنَى

ప్రవక్త (స) గారు కాయదారిలో తమ ఎడమ కాలును క్రింద పరచి కుడి కాలును నిలబెట్టేవారని హజ్రత్ ఆయిషా (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁵³

إِنَّهُ اسْتَأْذَنَ الصَّلَاةَ أَنْ تَنْصِبَ رِجْلَكَ الْيُمْنَى وَتَنْشِي الْيُسْرَى

కుడికాలును నిలబెట్టి ఎడమకాలును పరచడం ఇది నమాజు యొక్క సున్నత్ అని హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నే ఉమర్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁵⁴

మొదటి కాయదారిలో తేజ్జిహ్నాద్ మొత్తమే చేడివాలి:

عَلَّمَ نَارِ سَوْلَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَقُولَ إِذَا جَلَسْنَا فِي
الرَّكَعَتَيْنِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ

రెండు రకాతుల తరువాత కాయదారిలో కూర్చున్నప్పుడు అత్తహియ్యాతు లిల్లాహి (చివరి వరకు) చదవాలని ప్రవక్త (స) గారు మాకు బోధించారని హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నే మసూద్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁵⁵

عَنِ الْحَسَنِ، أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: لَا يَزِيدُ فِي الرَّكَعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ عَلَى
التَّسْهُدِ

హజ్రత్ హసన్ బస్రీ (ర.హ్మ) గారు రెండవ రకాతులో (కాయదారిలో కూర్చున్నప్పుడు) తషహుద్ (అనగా అత్తహియ్యాత్) మాత్రమే చదవాలని బోధించే వారు.⁵⁶

అత్తహియ్యాత్ ఇవ్వాలిగా సైద్ చేసే విధానం:

وَعَقَدَ ثَلَاثَةً وَخَمْسِينَ، وَأَشَارَ بِالسَّبَابَةِ

53. బుఖారీ: 1/114; 54. బుఖారీ: 1/114; 55. నసాయా: 1/130; 56. ముసన్నఫ్ ఇబ్నే అబీషైబా: 3/47;

తషహ్హద్ తరువాత ప్రవక్త (స) వారు తమ బ్రౌటను వేలుపై తమ చిటికెన వేలును వుంచి చూపుడు వేలితో సైగ చేసేవారని హజ్రత్ ఇబ్నీ ఉమర్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁵⁷

ఘోషైడీ వేలుతో సైగ చేయాలి, దాన్ని అదే పేరుతో పిలువాలి:

كَانَ يُشِيرُ بِأُصْبُعِهِ إِذَا دَعَا، وَلَا يَحْرُكُهَا

ప్రవక్త (స) గారు తమ చూపుడు వేలితో సైగ మాత్రమే చేసేవారని, దాన్ని అదే పనిగా వూపుతూ వుండేవారు కాదు అని హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నీ జుబైర్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁵⁸

కాయదా సూరీ ఘోషైడీ రికాఅలీ రికరీకీ సలబదేటప్పై షిక్రీరీ చేయాలి:

وَإِذَا نَهَضَ مِنَ الرَّكَعَتَيْنِ كَبَّرَ

హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారి నేతృత్వములో మేము నమాజు చదివాము, హజ్రత్ అలీ (ర.జి) గారు మూడవ రకాతు కొరకు నిలబడేటప్పుడు తక్బీర్ (అనగా అల్లాహ్ అక్బర్) చెబుతూ నిలబడేవారని హజ్రత్ మిత్తఫ్ మరియు హజ్రత్ ఇబ్రాన్ బిన్ హసీన్ (ర.జి) గార్లు తెలిపారు.⁵⁹

ఫరీజ్ సూరజాల బివలి రెండో రికాఅలీలలో సూరీ ఫాతెహ్ సూ ఘోషైడీ చేయాలి:

كَانَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ فِي الْأُولَيَيْنِ بِأَمِّ الْكِتَابِ، وَسُورَتَيْنِ، وَفِي

الرَّكَعَتَيْنِ الْآخِرَتَيْنِ بِأَمِّ الْكِتَابِ

హజ్రత్ అబూ కతాదా (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనానుసారం ప్రవక్త (స) వారు జోహర్ నమాజ్ (అనగా మధ్యాహ్నం ఫరజ్ నమాజు) లోని మొదటి రెండు రకాతులలో సూరీ ఫాతిహ్ తోపాటు మరో రెండు సూరాలను పఠించేవారు. చివరి రెండు రకాతులలో సూరీ ఫాతెహ్ మాత్రమే పఠించేవారు.⁶⁰

57. ముస్లిమ్: 1/216; 58. నసాయీ: 1/142; 59. బుఖారీ: 1/114; 60. బుఖారీ: 1/107; ముస్లిమ్: 1/185;

సూర్రుల పాఠానికి ముగియించిన తరువాత మొట్టొకటి కాయితాల్లో కూర్చోని తేవీష్యూడ్ చేదేవాలి:

عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ التَّشَهُّدَ فِي وَسْطِ الصَّلَاةِ
وَفِي آخِرِهَا

ప్రవక్త (స) గారు నమాజు మధ్యలో (అనగా రెండు రకాతుల తర్వాత) మరియు నమాజు చివరిలో తషహుద్ చదవాలని బోధించినట్లు హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నే మసూద్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁶¹

తేవీష్యూడ్ తరువాత యిర్రాద్ చేదేవాలి:

يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ عَلَّمَنَا
كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ؟ قَالَ: "قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ
مُحَمَّدٍ الْخ"

హజ్రత్ కాబ్ ఇబ్నే అజరహ్ (ర.జి) గారి కథనానుసారం వారు: “ఓ దైవ ప్రవక్త ! మీ పై మరియు మీ సంతతి పై సలామ్ పంపే విధానము మాకు అల్లాహ్ త‘అలా బోధించారు మరి మీ పై మరియు మీ సంతతి పై దరూద్ పంపే విధానాన్ని మాకు బోధించండి అంటూ మేము ప్రవక్త (స) గారితో దరఖాస్తు చేయగా వారికి ఈ పదాలు “అల్లాహుమ్మ సల్లి‘అలా ముహమ్మద్ వ అలా ఆలి ముహమ్మద్ కమా సల్లైత అలా ఇబ్రాహీమ వ అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక హమీదుమ్ మజీద్. అల్లాహుమ్మ బారిక్ అలా ముహమ్మద్ వ అలా ఆలి ముహమ్మద్ కమా బారక్త అలా ఇబ్రాహీమ వ అలా ఆలి ఇబ్రాహీమ ఇన్నక హమీదుమ్ మజీద్. ” నేర్పించారు.⁶²

ఐషిర్రాగ యిర్రా చేస్తూ సేయరాజుసే ముగియించాలి:

عَلَّمَنِي دُعَاءُ أَذْغُوهِ فِي صَلَاتِي، قَالَ: "قُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي

61. మున్నదే అహ్మద్: 4/238; 62. బుఖారీ: 1/477;

నమాజులో చదివేందుకు ఏదైనా దువాను నాకు నేర్పించండి అంటూ హజ్రత్ అబూబకర్ సిద్ద్ీక్ (ర.జి) గారు ప్రవక్త (స) గారిని కోరగా వారికి “అల్లాహుమ్మ ఇన్నీ జలమ్తు నఫ్సీ జాల్మన్ కసీరా వలా యగ్ఫిరుజ్ జానూబ ఇల్లా అంత ఫగ్ఫిర్లీ మగ్ఫిరతమ్ మిన్ ఇందిక్ వర్హమ్మీ ఇన్నక అంతల్ గఫూరు రహీవమ్” అని దువాను నేరించినట్లు స్వయంగా హజ్రత్ అబూబకర్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁶³

సోమోజాసు సోలరామ్తో మొగ్గించాలి:

وَكَانَ يَخْتِمُ الصَّلَاةَ بِالتَّسْلِيمِ

హజ్రత్ ఆయిషా (ర.జి) గారి కథనానుసారం ప్రవక్త (స) గారు తక్బీర్ (అల్లాహు అక్బర్) తో నమాజును ఆరంభించేవారు మరియు సలామ్తో నమాజును ముగించేవారు.⁶⁴

సోమోజా మొగ్గించేటప్పుడు సోలరామ్ చేసే ఖధానా:

وَيُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ، وَعَنْ شِمَالِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، حَتَّى يَرَى بَيَاضَ خَدِّهِ، "وَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُفْعَلَانِ ذَلِكَ

ప్రవక్త (స) గారు నమాజు ముగించేటప్పుడు కుడివైపున మరియు ఎడయు వైపున ముఖాన్ని తిప్పి “అస్సలాము అలైకుమ్ వ రహ్మాతుల్లాహ్” అని అనేవారు. వారు తమ ముఖాన్ని ఎంతవరకు తిప్పేవారంటే వారి వెనుక వున్నవారికి వారి చెక్కిళ్ళు తెల్లదనం కనపడేది. అలాగే హజ్రత్ అబూ బకర్ మరియు ఉమర్ (ర.జి) గార్లు కూడా ఇదే విధంగా సలాము చేయడం నేను గమనించానని హజ్రత్ అబ్దుల్లాహ్ ఇబ్నీ మసూద్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁶⁵

మొఖ్తేదీలు కూడా ఇమోరామ్ తోషేటటు సోలరామ్ చేయాలి:

صَلِّينَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْنَا حِينَ سَلَّمَ

63. బుఖారీ: 1/115; 64. ముస్లిమ్: 1/194; 65. నసాయా: 1/148;

మేము ప్రవక్త (స) గారితో కలిసి నమాజు చేసాము, వారు సలాము చేయగా మేము కూడా వారితో పాటే సలాము చేసామని హజ్రత్ ఉత్బాన్ ఇబ్నీ మాలిక్ (ర.జి) గారు తెలిపారు.⁶⁶

ఫరీజ్ సయీరాజు తేరీషాతే చేసే యిషా తేష్యేక్ స్వీక్తిలించేబడేతేయి:

أَيُّ الدُّعَاءِ أَسْمَعُ؟ قَالَ: جَوْفَ اللَّيْلِ الْآخِرِ، وَذُبْرَ الصَّلَوَاتِ
المَكْتُوباتِ

హజ్రత్ అబీ ఉమామహ్ (ర.జి) గారి ఉల్లేఖనం ప్రకారం “ఏ దువా తప్పకుండా స్వీకరించబడుతుంది? అని ప్రవక్త (స) గారిని ప్రశ్నించగా రాత్రి చివరి భాగంలో మరియు ఫరజ్ నమాజుల తరువాత చేసే దువాలు తప్పక స్వీకరించబడతాయని అన్నారు.⁶⁷

సయీరాజు తేరీషాతే చేతులెత్తి యిషా చేయడం:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَفَعَ يَدَهُ بَعْدَ مَا
سَلَّمَ وَهُوَ مُسْتَقْبِلُ الْقِبْلَةِ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ خَلِّصِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ

హజ్రత్ అబూ హురైరా (ర.జి) గారి కథనానుసారం ప్రవక్త (స) గారు సలామ్ చేసిన తరువాత ఖిల్లా వైపుకు తిరిగి వుండగా తమ చేతులెత్తి ఓ అల్లాహ్ వలీద్ ఇబ్నీ వలీద్ ను కాపాడమని దువా చేసారు.⁶⁸

ఇప్పటివరకు వ్రాసిన విధానము పురుషుల నమాజు విధానము. స్త్రీల నమాజు విధానం మూడు చోట్ల పురుషులకు భిన్నంగా వుంటుంది.

1. సయీరాజు ఆరేంభిష్యాలిఫ్ చేతులెత్తే విధానం:

إذا صليت فاجعل يديك حذاء اذنيك والمرأة تجعل يديها حذاء ثديها

66. బుఖారీ: 1/116; 67. తిర్మిజీ: 2/187; 68. తఫ్సిరే అబీ హాతిమ్: 3/123.

ప్రవక్త సొల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ హజ్రత్ వాయిల్ బిన్ హుజర్ రజియల్లాహు అన్హుం గారితో ఇలా అన్నారు: ‘ఓ వాయిల్! నువ్వు నమాజు చదివేటప్పుడు నీ రెండు చేతులూ చెవులవరకు ఎత్తు, స్త్రీలు మాత్రం తమ రొమ్ముల వరకే ఎత్తాలి.’⁶⁹

2. స్త్రీల జేబు ఖదాసేద:

مر رسول الله ﷺ --- فقال اذا سجدت فضعها بعض اللحم الى الارض،
فان المرأة في ذلك ليست كالرجال

ప్రవక్త సొల్లల్లాహు అలైహి వసల్లమ్ గారు ఓ సారి నమాజు చేస్తున్న ఇద్దరు మహిళల వద్ద నుండి వేళుతూ ఇలా అన్నారు: “మీరు సజ్దా చేసేటప్పుడు భూమికి ఆనుకొని సజ్దా చేయండి. ఎందుకంటే స్త్రీలు ఈ విషయంలో మొగవారిలా కాదు.”⁷⁰

3. కాయదా లో కోయ్యేసే ఖదాసేద:

اذا جلست المرأة في الصلاة وضعت فخذاها على فخذاها الاخرى
فاذا سجدت الصقت بطنها في فخذيها كاستر ما يكون لها

నమాజులో కూర్చునేటప్పుడు స్త్రీ తన తొడలను ఒకదానిపై మరొకటి పెట్టి కూర్చుంటుంది.⁷¹

గమనిక: పైన పేర్కొనబడిన ఈ మూడు తేడాలు నమాజు అచారించే విధానానికి సంబంధించినవి. తహరత్, సతర్ వంటి ఇతర విషయాలలోనూ స్త్రీ, పురుషులకు భిన్న ఆదేశాలు ఇవ్వబడ్డాయి. వాటిని హజ్రత్ మౌలానా అబ్దుల్ ఖవీ గారితో రచించబడిన “స్త్రీ, పురుషుల నమాజులో తేడా లేదా?” అనే చిరుపుస్తకములో వివరంగా చూడగలరు.

69. తబ్రానీ, మజ్మూఉజ్జువాయిద్: 2/272; 70. అబూదావూద్ ముర్సిలన్, ముసన్నఫ్ ఇబ్నె అబీషైబా, బైహక్: 2/315; 71. ముసన్నఫ్ ఇబ్నె అబీ షైబా: 2/405

స్త్రీ, పురుషుల నమాజులో తేడా లేదా?

సంకలనం

మాలానా ముహమ్మద్ అబ్దుల్ ఖాఫీ

(డైరెక్టర్ ఇదారా అప్రఫుల్ ఉలూమ్)

సమర్పణ:

إدراة اشرف العلماء
حیدرآباد

ఇదారా అప్రఫుల్ ఉలూమ్ ట్రస్ట్, హైదరాబాద్.